

УДК 330.36.053-026.372:631.11

АРТІМОНОВА І.В., ТКАЧЕНКО К.В., ЛИПКАНЬ О.В., кандидати екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТРАКТУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «СТІЙКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»

Розглядається економічна суть категорії «стійкість сільськогосподарських підприємств» як один із ключових факторів забезпечення їх сталого розвитку в умовах нестабільності економіки України. Проаналізовано різні підходи до трактування цього визначення різними вченими та економістами-практиками, та зроблена їх систематизація. На основі проведеного дослідження авторами запропоновано своє трактування категорії, що досліджується, для його більш повного та глибокого розуміння.

Ключові слова: стійкість, сталий розвиток, аграрне підприємство, теоретико-методичні аспекти стійкості.

Постановка проблеми. Невід'ємною умовою стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств є необхідність розробки комплексу інструментів, адекватних ринковій ситуації, які дають змогу враховувати численні виклики та забезпечувати підвищення їх економічної стійкості. При цьому основною метою розвитку суб'єктів господарювання галузі слід вважати створення умов для розширеного відтворення, збереження динаміки розвитку в довгостроковій перспективі на основі мінімізації негативного впливу ризику та невизначеності на результати їхньої діяльності. У зв'язку із цим актуальним є проведення поглиблених науково-методичних і прикладних досліджень, присвячених економічній стійкості й розробці сучасних методів та інструментів управління в напрямі забезпечення високої адаптивності сільськогосподарських підприємств до умов внутрішнього та зовнішнього середовища. Актуальність, практична затребуваність та необхідність наукового пошуку шляхів вирішення цієї проблеми зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичні та методологічні основи економічної стійкості складних систем набули висвітлення у фундаментальних працях зарубіжних науковців: Л. Вальраса, Я. Корнаї, А. Маршалла, В. Парето, А. Сміта та інших. Системні і відтворювальні підходи до вирішення проблем забезпечення економічної стійкості були розвинені у наукових працях М. Кейнса, Ф. Кене, М. Кондратьєва, В. Леонтєва, М. Портера, А. Тоффлера, Й. Шумпетера та інших.

Вагомий внесок у розробку проблеми забезпечення економічної стійкості господарських систем із позицій системного підходу зробили вітчизняні вчені: В.Г. Андрійчук, В.М. Геєць, О.І. Гуроров, О.М. Варченко, А.С. Даниленко, П.М. Макаренко, О.В. Олійник, Б.Й. Пасхавер, О.М. Шпичак, О.В. Шубравська та ін.

Мета і завдання дослідження – розробка теоретичних і методичних підходів до трактування «стійкості сільськогосподарських підприємств».

Матеріал і методика дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи економічних досліджень, зокрема: системний підхід – у вивченні зв'язків між явищами і процесами в системі забезпечення економічної стійкості підприємств; діалектичний та абстрактно-логічний – у проведенні теоретичних узагальнень, формуванні висновків.

Результати досліджень та їх обговорення. Економічна діяльність господарюючих суб'єктів у ринкових умовах характеризується фінансовими процесами у взаємозв'язку із маркетинговими, виробничими, організаційно-управлінськими, кадровими, ринковими й іншими процесами, що знаходить своє відображення у понятті «економічна стійкість». Узагальнення наукових праць дало змогу встановити, що стійкість характеризує не лише можливість зберегти рівноважний стан за впливу зовнішніх і внутрішніх сил, але й змінювати властивості та знову створювати стан рівноваги, тобто визначає можливість системи перейти на новий рівень рівноважного стану. На основі використання логіки пізнання фундаментальних законів стійкості постає можливість визначити загальні риси сутності та змісту стійкості, властиві соціально-економічним системам.

Розглянемо особливості формування поняття стійкості щодо економічних систем у різних наукових школах. Так, в основу теорії економічної рівноваги Л. Вальраса покладено систему загальної економічної рівноваги, яку називають замкнутою математичною моделлю економічної

рівноваги. З метою обґрунтування пропонованої моделі цей дослідник використовував принцип суб'єктивної корисності, поділяючи економічні суб'єкти виробництва на домогосподарства та підприємства. Ця модель розглядає рівноважний стан ринків, що проявляється у рівновазі попиту та пропозиції продуктивних сил. Окрім того, йому вдалося поєднати у своїй теорії підприємство та домогосподарство, тобто виробника і споживача. За Л. Вальрасом, економічна рівновага залежить від двох факторів: витрат підприємства, ціни продажу та валового прибутку у вигляді витрат домогосподарств. Підприємство є основною ланкою в економічній статичній рівновазі.

Водночас запропонована дослідником модель не враховує таку складову як накопичення, а також несе в собі певні спрощення: статичність, яка проявляється в незмінності запасів, а також способів виробництва та споживчих переваг; існування досконалої конкуренції та доступність до повної інформації суб'єктів виробництва. В аналізованій моделі прийнято таку рівновагу, за якої існує рівність між доходами і витратами, а також між цінностями продукту виробництва та цінностями факторів виробництва, що формуються відповідно до закону альтернативних витрат. У такій моделі відсутній підприємницький прибуток, тобто можна говорити про неокласичну теорію, яка розглядає питання економічного росту підприємств, нововведення, зміну споживчих переваг та ін.

На противагу цьому Й. Шумпетер у своїй праці «Теорія економічного розвитку» пропонує теорію економічного розвитку на основі аналізу факторів підприємства, які зумовлюють його формування. Автор, аналізуючи статичну модель, яку він називає господарським кругообігом, обґрунтовує думку, що в моделі відсутній як прибуток, так і процент, оскільки є відмінність між доходом на поточний момент часу та в майбутньому.

Заслуговують на увагу виділені ним чинники, що порушують рівновагу зсередини, а саме: нові виробничі комбінації, які зумовлюють зміни в економіці, – розробка нового виду продукції; освоєння прогресивної технології та організації виробництва; вихід на нові ринкові сегменти і т.д. Їх Й. Шумпетер назвав «нововведеннями». Отже, концепція економічного розвитку ґрунтується на ролі підприємця, який веде пошук та запровадження результатів технічного прогресу.

Отже, за Й. Шумпетером, інновації є основним джерелом прибутку, якого не може бути за простого відтворення. З метою придбання інноваційних розробок підприємці звертаються до комерційних банків за кредитами, тому відбувається перерозподіл потоку ресурсів у вигляді суспільного капіталу. На думку Й. Шумпетера, саме банки є держателями повноважень для здійснення нових виробничих змін. Наявність позики дозволяє підприємствам виходити на ринок факторів виробництва, на якому потенційно може бути рівновага попиту та пропозиції, яка в подальшому може порушуватися. Причиною цього є потреба в додатковій кількості ресурсів, що підвищує ціни на них, і як наслідок, порушується рівноважний кругообіг.

Наявність прибутку в моделі економічного розвитку Й. Шумпетера зумовлена винагородою за підприємницьку діяльність. Прибуток – це головна мета діяльності підприємства, одна із важливих умов економічної стійкості. Водночас прибуток не може бути постійною величиною, оскільки він залежить від новаторства підприємства. Однак автор зауважує, що стан рівноваги на підприємстві відсутній через постійну його орієнтацію на одержання прибутку, який залежить від стану динамічного процесу розвитку.

На основі підходу Й. Шумпетера, дослідники Л. Мізес і Ф. Хайек [1] обґрунтували неоліберальний напрям, де підприємець (підприємство) не спроможний забезпечити балансування попиту та пропозиції ринку, а виступає активним перетворювачем. У свою чергу Р. Кантільон, Ж. Б. Сей і Дж. С. Мілль [2] зосередили увагу на ролі підприємства й на тому, що прибуток є винагородою, яку одержують у результаті раціонального поєднання факторів виробництва. Так, Р. Кантільон у праці «Есе про природу торгівлі загалом» доповнив теорію Й. Шумпетера, показав, що невідповідність попиту та пропозиції створює можливість для придбання більш дешевого товару, який можна продати дорожче, тобто забезпечує можливість одержання прибутку.

Сучасні економісти приділяють увагу питанням максимізації прибутку та мінімізації ризиків розвитку підприємства. Так, Р. Курно адаптував систему диференційованого обчислення до визначення обсягу виробництва, який забезпечує максимум прибутку. Розрахунок оптимального обсягу виробництва, за якого чистий прибуток досягає максимуму, здійснив А. Маршалл у праці «Принципи економічної науки» [3].

Питання мінімізації витрат вивчав П. Самуельсон у розгляді поняття граничної корисності [4]. Зазначимо, що класичні та неокласичні теорії пояснюють стійкість на основі обґрунтування необхідності державного регулювання ринку. Економічна стабілізація у вигляді встановлення

рівноваги є процесом стабілізації системи, що характеризується одержанням прибутку, стійким зростанням обсягів виробництва, зайнятості та практично незмінним рівнем цін.

Водночас Г. Саймон у праці «Адміністративна поведінка» [5], піддаючи сумніву думку про раціональне функціонування підприємства, метою якого є лише максимізація прибутку, привернув увагу до колективного прийняття рішень, для яких характерним є відсутність можливості попередньо передбачити наслідки прийнятих рішень, а також особистісні інтереси членів колективу підприємства. Подібну думку поділяли Дж. Робінсон, а після Р. Халль та С. Хітч також не піддали критиці позиції, що у підприємства головною метою діяльності є максимізація прибутку. Зокрема, вони довели неможливість у довгостроковій перспективі досягти максимізації прибутку в точці, яка зрівнює граничні витрати та граничний дохід. На основі цього Дж. Стігліц зазначав, що не прибуток слід вважати головною метою у прийнятті управлінських рішень для підприємств, які орієнтуються на стійке і тривале функціонування на ринку. Дослідник наголосив, що для американських компаній головною метою є підвищення рівня ринкових котирувань їхніх акцій, для японських – підвищення якості продукції та активізація методів пропонування на ринку нової продукції.

Отже, дискусія представників різних шкіл економічної теорії свідчить про те, що їхні думки не є діаметрально протилежними. Зазначимо, що поняття «стійкість» характеризує стан системи відносно впливів на неї, який визначається внутрішніми властивостями самої системи. Узагальнення підходів економічної теорії до розуміння поняття «стійкості» дало можливість виділити два аспекти: у народногосподарському аспекті воно визначається як одна з умов забезпечення економічної рівноваги національного ринку, на рівні господарюючого суб'єкта – як його спроможність до довгострокового виконання виробничо-господарських функцій. Очевидно, що у нинішніх умовах розвиток господарюючих суб'єктів забезпечується на основі економічного зростання. З огляду на це у сучасній економічній літературі автори роблять акцент на дослідженні економічної стійкості безпосередньо підприємств, які належать до соціально-економічних систем.

Варто наголосити, що соціально-економічна система характеризується наявністю комплексу різних параметрів: функціонує в умовах дії значної кількості зовнішніх факторів, а також відхилень, які виникають всередині системи; спроможна до відповідної реакції на зовнішні та внутрішні впливи середовища шляхом забезпечення зв'язків між структурними елементами та між елементами і середовищем. Соціально-економічна система намагається зберегти цілісність, постійно балансує між внутрішніми можливостями та зовнішніми силами навколишнього середовища для довгострокового виконання виробничих функцій.

Як зазначає О.Ю. Бобровська [6], забезпечення підвищення цілісності системи сприяє ефективності її функціонування за рахунок цілеспрямованої дії складових елементів, підвищення їх гнучкості та адекватної реакції на зміни. Під терміном «стійкість» автор розуміє здатність системи повертатися до стану рівноваги після того, як вона була виведена з нього під впливом внутрішніх або зовнішніх чинників. Подібну думку поділяє А. Бойко, яка тлумачить категорію «економічна стійкість» як комплексну властивість складної, відкритої, динамічної економічної системи, що розвивається, залишається відносно незмінною (зберігати свої життєво важливі структурні та функціональні якості) упродовж певного інтервалу часу під дією зовнішніх і внутрішніх шоків впливів, а також реагує на них та пристосовується до нових обставин [7].

Погоджуємося із твердженням, що найважливішою ознакою стійкості економічної системи є її здатність функціонувати та розвиватися в умовах змінюваного внутрішнього і зовнішнього середовища. Тому поділ факторів, що впливають на стійкість, на внутрішні, зовнішні й успадковані є найсуттєвішим. Тільки інтегрована сукупність дій усіх цих факторів забезпечує цілісність та єдність сукупного й індивідуального економічного відтворення [8].

Отже, аналізуючи економічну рівновагу з погляду її стійкості, розглядають також динаміку, яка допускає можливість змін економічних об'єктів – динамічну стійкість розвитку. Різниця між функціонуванням і розвитком полягає у тому, що режим функціонування розглядає кількісне відтворення початкового стану, а режим розвитку – сукупність кількісних, якісних і структурних змін у системі. Йдеться про спроможність на основі оцінки зовнішнього і внутрішнього середовища послідовних змін властивостей та переходу до нового стану, за якого наслідки впливу будуть у допустимих межах (рис. 1).

Вважаємо, що це поняття необхідно розмежувати з іншими поняттями, які часто використовують щодо соціально-економічних систем як синоніми. Йдеться про такі поняття, як «надійність», «гнучкість», «ефективність».

Отже, стійкість відрізняється від усіх розглянутих понять комплексним урахуванням цілісної сукупності якостей та є системною категорією, яка характеризується такими ознаками: збереження рівноваги у процесі взаємодії із середовищем; можливість оцінювання збереження стану рівноваги; збереження стану рівноваги як із позиції статички, так і динаміки; здатність змінювати властивості та створювати новий рівноважний стан.

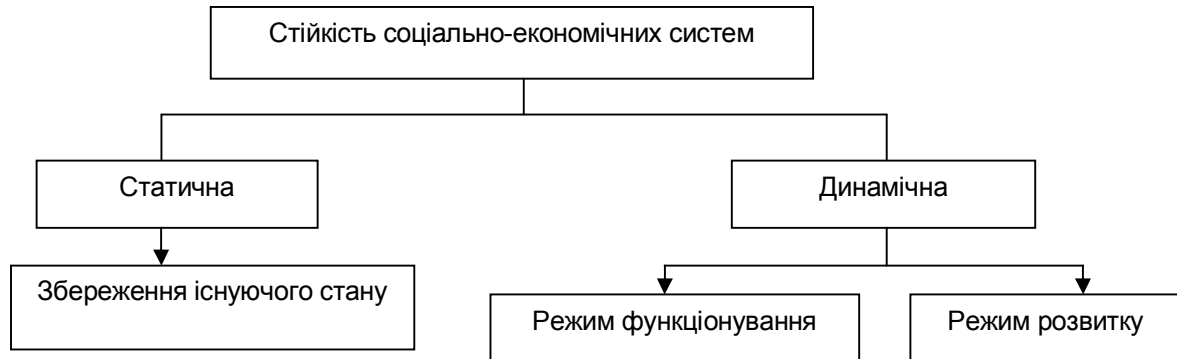

Рис. 1. Класифікація стійкості соціально-економічних систем.

Джерело: складено автором.

Розглянемо існуючі підходи іноземних і вітчизняних науковців до розуміння поняття «економічна стійкість» на мікрорівні. Дослідження зарубіжної економічної думки широко представлені у працях Е. Альтмана, Д. Блісса, А. Вінакора, У. Кінга, Д. Кліланда, К. Друрі, А. Уолла та ін. [9]. Так, представники емпіричних прагматиків (Р. Фоук та ін.), розглядаючи питання кредитоспроможності, використовували показники, які характеризують власний капітал, оборотні засоби і короткострокову кредиторську заборгованість. Їхнім доробком у теорії забезпечення стійкості підприємства є обґрунтування численних аналітичних коефіцієнтів, основою для розрахунку яких слугує статична звітність. На основі одержаних результатів приймаються управлінські рішення щодо забезпечення стійкості підприємства [10].

Інший напрям пропонує школа статистичного фінансового аналізу (А. Уолл, К. Друрі, К. Пазанн та ін.), основою ідеєю якого є наявність критеріїв із пороговими значеннями за кожним із аналітичних коефіцієнтів. Ними запропоновано визначати нормативи за допомогою статистичних методів за окремими галузями та групами підприємств. Дослідження цих авторів показали, що для коефіцієнтів характерна часова і просторова мультиколінеарність. Праці представників цих шкіл в основному стосуються фінансової складової стійкого стану [11].

Наступну школу (теорія управлінської стійкості) представляли прибічники мультиваріативного аналізу (Д. Блісс, А. Вінакор, У. Кінг, Д. Макклеландта та ін.), які розглядали стратегічні засади розвитку підприємства на основі побудови системи показників, що відображають функціональні аспекти його діяльності. При цьому можуть бути використані імітаційні моделі, побудовані на основі аналітичних коефіцієнтів [12].

Цей напрям підтримали прибічники школи аналітиків, які вирішували питання прогнозування можливого банкрутства підприємства. Зокрема, Е. Альтман [13] зробив акцент не на ретроспективному, а на перспективному аналізі стратегії підприємства. У подальшому модель Альтмана була уточненою на основі збільшення кількості показників макроекономічного аналізу, які впливають на ймовірність банкрутства.

Висновки. Аналіз і систематизація існуючих підходів до розуміння економічної стійкості дали підстави для певних тверджень. Так, найбільш поширеним підходом є ототожнення стійкості із фінансовими аспектами діяльності, зокрема з оцінкою співвідношення між вартістю всього обсягу необхідних факторів виробництва та величиною власних і позичкових коштів їх формування. Як зовнішній прояв стійкості розглядається платоспроможність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Биншток Ф. И. История экономических учений / Ф. И. Биншток. – М.: РИОР, 2006. – 2-е изд. – С. 153–159.
2. Милль Дж. С. Основы политической экономии: в 3 т. / Дж.С. Милль. М.: Прогресс, 1980. – Т. 1.
3. Яэй Ж.-Б. Трактат по политической экономии / Ж.-Б. Сэй. – М.: Дело, 2000. – С. 23–24.
4. Маршалл А. Принципы политической экономии: в 3 т. / А. Маршалл; пер с англ. Р. И. Столпера, В. Т. Рысина и В. И. Бомкина. – М.: Прогресс, 1993.

5. Самуэльсон П. Принцип максимизации в экономическом анализе (Нобелевская лекция, прочитанная в Стокгольме 11 декабря 1970 г.) / П. Самуэльсон // THESIS. – 1993. – Вып. 1.
6. Simon H. A. Administrative Behavior / H. A. Simon. – N.Y., 1947.
7. Бобровская Е. Ю. Консолидация региональных политик и стратегий как предпосылка устойчивого развития регионов / Е. Ю. Бобровская // Регион. проблемы современной экономической науки: междунар. рос.-укр. сб. науч. тр. – Нальчик-Днепропетровск, 2013. – С. 10–18.
8. Бойко А. Концептуалізація стійкості національної економіки. Консолідована економічна політика як чинник сталого розвитку регіону / А. Бойко // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 1. – С. 5–17.
9. Козловський С.В. Теоретико-методологічні підходи до визначення стійкості економічних систем / С.В. Козловський, В.В. Семененко, Р.Ю. Шевчук // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: екон. науки. – 2012. – Том 2. – № 4 (70). – С. 106–110.
10. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет / К. Друри. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1998. – 783 с.
11. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 506 с.
12. Ким Дж. О. Факторный, дискриминативный и кластерный анализ / Дж. О. Ким, Г. У. Мьюглер, У. Р. Клекка. – М.: Финансы и статистика, 1989.
13. Кинг У. Стратегическое планирование и хозяйственная политика / У. Кинг, Д. Клиланд. – М., 1988.
14. Altman E. Corporate Financial Distress and Bankruptcy / E. Altman. – 3rd ed. – John Wiley and Sons, 2005.

REFERENCES

1. Binshtok F. I. Istorija jekonomicheskijh uchenij / F. I. Binshtok. – М.: RIOR, 2006. – 2-e izd. – S. 153–159.
2. Mill' Dzh. S. Osnovy politicheskoy jekonomii: v 3 t. / Dzh.S. Mill'. М.: Progress, 1980. – Т. 1.
3. Jajej Zh.-B. Traktat po politicheskoy jekonomii / Zh.-B. Sjej. – М.: Delo, 2000. – S. 23–24.
4. Marshall A. Principy politicheskoy jekonomii: v 3 t. / A. Marshall; per s angl. R. I. Stolpera, V. T. Rysina i V. I. Bomkina. – М.: Progress, 1993.
5. Samujel'son P. Princip maksimizacii v jekonomicheskom analize (Nobelevskaja lekcija, pročitannaja v Stokgol'me 11 dekabrja 1970 g.) / P. Samujel'son // THESIS. – 1993. – Вып. 1.
6. Simon H. A. Administrative Behavior / H. A. Simon. – N.Y., 1947.
7. Bobrovskaja E. Ju. Konsolidacija regional'nyh politik i strategij kak predposylka ustojchivogo razvitija regionov / E. Ju. Bobrovskaja // Region. problemy sovremennoj jekonomicheskoy nauki: mezhdunar. ros.-ukr. sb. науч. tr. – Nal'chik-Dnepropetrovsk, 2013. – S. 10–18.
8. Bojko A. Konceptualizacija stijkosti nacional'noi' ekonomiky. Konsolidovana ekonomichna polityka jak chynnyk stalogo rozvytku regionu / A. Bojko // Visnyk KNTEU. – 2014. – № 1. – S. 5–17.
9. Kozlov's'kyj S.V. Teoretyko-metodologichni pidhody do vyznachennja stijkosti ekonomichnyh system / S.V. Kozlov's'kyj, V.V. Semenenko, R.Ju. Shevchuk // Zbirnyk naukovykh prac' VNAU. Serija: ekon. nauky. – 2012. – Том 2. – № 4 (70). – S. 106–110.
10. Druri K. Vvedenie v upravlencheskij i proizvodstvennyj uchet / K. Druri. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1998. – 783 с.
11. Kovalev V. V. Finansovyj analiz: metody i procedury / V. V. Kovalev. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 506 с.
12. Kim Dzh. O. Faktornyj, dikrimativnyj i klasternyj analiz / Dzh. O. Kim, G. U. M'jugler, U. R. Klekka. – М.: Финансы и статистика, 1989.
13. King U. Strategicheskoe planirovanie i hozjajstvennaja politika / U. King, D. Kliland. – М., 1988.
14. Altman E. Corporate Financial Distress and Bankruptcy / E. Altman. – 3rd ed. – John Wiley and Sons, 2005.

Теоретико-методические аспекты трактовки категории «устойчивость сельскохозяйственных предприятий»

И.В. Артимонова, Е.В. Ткаченко, Е.В. Липкань

Рассматривается экономическая суть категории «устойчивость сельскохозяйственных предприятий» как один из ключевых факторов обеспечения их устойчивого развития в условиях нестабильности экономики Украины. Проанализированы различные подходы к трактовке этого определения различными учеными и экономистами-практиками, и сделана их систематизация. На основе проведенного исследования авторами предложено свою трактовку категории исследуемого для его более полного и глубокого понимания.

Ключевые слова: Устойчивость, устойчивое развитие, аграрное предприятие, теоретико-методические аспекты устойчивости.

Theoretical and methodological aspects of the interpretation of the category of "stability" of agricultural enterprises

I. Artimonova, K. Tkachenko, O. Lipcan

The economic activity of economic entities in the market environment characterized by financial processes in relation to the marketing, production, organization and management, personnel, market and other processes is reflected in the notion of "economic stability." Synthesis of scientific papers allowed to establish that stability characterizes not only the opportunity to preserve equilibrium state when exposed to external and internal forces, but also to change properties and re-establish equilibrium, that determines whether the system move to a new equilibrium level. On the basis of the fundamental laws of logic knowledge stability arises to determine the general features of the nature and content of stability inherent social and economic systems.

In the article the essence of economic categories "sustainability of agricultural enterprises" is described as one of the key factors to ensure their sustainability in an unstable economy of Ukraine. The authors analyzed various approaches to the interpretation of this definition, various scientists and economists practitioners, and made their ordering. On the basis of the study authors suggested their interpretation of the category studied for its fuller and deeper understanding.

Modern economists are paying attention to maximize profits and minimize the risks of the enterprise. Thus, R. Curno adapted system of differential calculus to determine the volume of production, which provides maximum profits. The calculation of the optimal level of production in which net income reaches a maximum, A. Marshall made in his work "Principles of economics".

Discussion of different schools of economic theory indicates that their opinions are not diametrically opposed. Note that the term "sustainability" describes the state of the relative impact on it, which is determined by internal properties of the system. Synthesis approaches of economic theory to understand the concept of "sustainability" has made it possible to distinguish two aspects: the national economic aspect, it is defined as a condition to ensure the economic equilibrium of the national market, the level of business entity - as its ability to perform long-term industrial and economic functions. Obviously, in the current environment of economic development entities is provided on the basis of economic growth. In view of this in modern economic literature, the authors do focus on study of economic stability directly enterprises belonging to the social and economic systems.

It should be emphasized that the socio-economic system characterized by a set of different parameters, functions in terms of a significant number of external factors as well deviations that occur within the system is able to respond to external and internal environmental impacts by providing linkages between the Structural and between elements and environment. Socio-economic system is trying to preserve the integrity, constantly balancing between internal capabilities and external forces for long-term environmental performance of production functions.

Analysis and systematization of existing approaches to understanding economic stability gave rise to certain allegations. Thus, the most common approach is the identification of financial stability matters, in particular with the assessment ratio between the value of total inputs required and owned and borrowed funds of their formation. As the outward manifestation of stability seen solvency.

Keywords: the stability, sustainable development of the agricultural enterprise, theoretical and methodological aspects of sustainability.

Надійшла 15.10.2015 р.